

PROJEKTOWANIE URBANISTYCZNE – SEM. VII 2016/2017

Katedra Urbanistyki i Planowania Regionalnego

Odpowiedzialna za przedmiot - dr inż. arch. Klara Czyńska

Prowadzący ćwiczenia: dr inż. arch. Klara Czyńska, dr inż. arch. Lechosław Czernik, mgr inż. arch. Mikołaj Heigel

TEMAT: Transformacja, odnowa i rozwój obszarów miejskich

ZADANIE: Opracowanie koncepcji zagospodarowania fragmentu przestrzeni Szczecina w oparciu o analizy historyczne i planistyczne, z uwzględnieniem ustaleń obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego

Transformacja i odnowa zaniedbanych, marginalizowanych terenów w mieście zgodna jest z lansowaną w Europie polityką przestrzenną miasta zwartego (*compact city*) oraz ideą "nowej centralizacji" i ma na celu przywrócenie walorów użytkowych i krajobrazowych obszarom zdegradowanym, w tym po-przemysłowym, po-wojskowym, po-kolejowym i innym poprzez ich rehabilitację i zagospodarowanie na szeroko rozumiane funkcje miejskie.

Praca semestralna jest próbą wdrożenia regulacji prawa miejscowego w formie konkretnej wizji przestrzenno-krajobrazowej dla wybranego fragmentu Szczecina z uwzględnieniem wniosków z autorskich analiz historycznych i planistycznych, a także potrzeby kreowania przyjaznej, niepowtarzalnej przestrzeni miejskiej, dostosowanej do współczesnych potrzeb i aspiracji przyszłych użytkowników.

FORMA ĆWICZENIA: Praca w zespołach projektowych

I etap – wizja lokalna, analizy historyczne i planistyczne; publiczna prezentacja wyników

II etap – prace projektowe; prezentacja końcowa, dyskusja

MATERIAŁY WEJŚCIOWE (wersja elektroniczna do pobrania ze strony internetowej ZUPRiZ):

1. Strategia rozwoju Szczecina 2025
2. Lokalny program rewitalizacji dla miasta Szczecin (2014)
3. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Szczecin, marzec 2012 r. (wersja elektroniczna w formacie pdf - całość i mapa "Kierunki zagospodarowania" w formacie jpg)
4. Obowiązujący miejscowy plan/plany zagospodarowania przestrzennego
5. Mapa Szczecina w skali 1:25000/1:10000 "topo" (do pobrania ze strony Geoportalu: <http://mapy.geoportal.gov.pl/imap/?gpmmap=gp0>) i zdjęcia satelitarne/lotnicze Szczecina
6. Podkłady geodezyjne sytuacyjno-wysokościowe terenu opracowania
7. Mapka z oznaczonymi granicami terenu opracowania i numerem/nazwą tematu

FORMA ZALICZENIA:

1. Złożenie pracy semestralnej, na którą składają się:
 - a. Plansze (format A2):
 - Analizy historyczne
 - Uwarunkowania zewnętrzne (stanu aktualnego oraz wynikające ze Studium)
 - Uwarunkowania wewnętrzne (Inwentaryzacja urbanistyczna i studium walorów krajobrazowych)
 - Koncepcja zagospodarowania przestrzennego (zagospodarowanie terenu i wizualizacje)
 - b. Część tekstowa zawierająca efekty wizji lokalnej, zwięzłą charakterystykę istniejącego zagospodarowania, wnioski z analiz, opis koncepcji oraz wyrys i wypis ustaleń planu miejscowego
 - c. Archiwizacja plansz i opisu, dokumentacja fotograficzna w wersji cyfrowej - CD/DVD
2. Publiczna prezentacja etapu analiz i projektu

Lp.	TEMAT ZAJĘĆ	MATERIAŁY DO OPRACOWANIA
I ETAP		
1	a) Wprowadzenie do przedmiotu zajęć, ustalenie zasad jego realizacji, uformowanie grup b) Przydzielenie tematów Obszar problemowy w ramach istniejącego zainwestowania miejskiego na terenie lewobrzeżnego lub prawobrzeżnego Szczecina	<ul style="list-style-type: none"> – przygotowanie materiałów do wizji lokalnej
2	Wizja lokalna	<ul style="list-style-type: none"> – szkicowa inwentaryzacja (można wykorzystać mapkę z granicami terenu) – syntetyczny opis istniejącego zagospodarowania – identyfikacja głównych problemów obszaru objętego opracowaniem (opisać) – dokumentacja fotograficzna
3	Analizy historyczne	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznanie sposobu użytkowania i zagospodarowania obszaru opracowania w kolejnych okresach historycznych rozwoju Szczecina i okolic (miasto średniowieczne, miasto nowożytnie, okres industrializacji)
4-6	Analizy planistyczne - uwarunkowania zewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> – analiza położenia obszaru opracowania w istniejącej strukturze funkcjonalno-przestrzennej miasta i w obrębie jego układów przyrodniczych, – aktualna dostępność komunikacyjna, powiązania transportowe, – istniejące powiązania widokowe – analiza położenia obszaru opracowania w strukturze funkcjonalno-przestrzennej miasta i jego dostępności komunikacyjnej ustalonych w obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Szczecin (2012 r.), ocena wyznaczonego kierunku rozwoju dla obszaru opracowania
7-9	Analizy planistyczne - uwarunkowania wewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> – inwentaryzacja urbanistyczna – studium krajobrazu - rozpoznanie zasobów przyrodniczych, historyczno-kulturowych i fizjonomicznych obszaru – ustalony w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego sposób zagospodarowania obszaru
10	Publiczna prezentacja wyników	<ul style="list-style-type: none"> – przygotowanie multimedialnej prezentacji w dowolnej formie (powerpoint, pokaz slajdów, itp.)
II ETAP		
11-14	Opracowanie koncepcji zagospodarowania wybranego obszaru w oparciu o przeprowadzone analizy historyczne i planistyczne z uwzględnieniem ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego	<ul style="list-style-type: none"> – projekt zagospodarowania obszaru: rozwiązanie urbanistyczne, schematy, wizualizacje
15	Prezentacja prac – ZALICZENIE	<ul style="list-style-type: none"> – przygotowanie prezentacji multimedialnej

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
04.X	11.X	18.X	25.X	08.XI	15.XI	22.XI	29.XI	06.XII	13.XII	20.XII	10.I	17.I	24.I	31.I

CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA	WPROWADZENIE	WIZJA LOKALNA									PUBLICZNA PREZENTACJA					PREZENTACJA PRAC - ZALICZENIE
	ANALIZY URBANISTYCZNE		ANALIZY HISTORYCZNE	UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE			UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE									
	CZĘŚĆ PROJEKTOWA											OPRACOWANIE KONCEPCJI ZAGOSPODAROWANIA OBSZARU				

I. WIZJA LOKALNA

1. Podczas wizji lokalnej naszkicować (np. na mapce z granicami terenu - format mapki A4) aktualne zagospodarowanie obszaru opracowania z oznaczeniem występujących funkcji terenu i obiektów, obiektów nieużytkowanych, obszarów zdegradowanych, itp.
2. W sposób syntetyczny opisać powyższą sytuację, wymieniając główne problemy z uwzględnieniem sytuacji społecznej, a także odnieść się do prawdopodobnych przyczyn występujących zjawisk.
3. Zarejestrować stan obecny zagospodarowania wykonując dokumentację fotograficzną.

U w a g a : Materiały z wizji lokalnej winny być dołączone do opisu. Można przygotować syntetyczne zestawienie zdjęć z obszaru opracowania na jedną stronę A4, z podpisem pod każdym zdjęciem.

II. ANALIZY HISTORYCZNE

Mapa nr 1 (format A2)

1. Na podstawie materiałów archiwalnych (Książnica Pomorska, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Szczecinie - Wały Chrobrego 4, sekr. p. 48 oraz internet – np. portal Sedina; internetowa encyklopedia Szczecina; David Rumsey Historical Maps Collection) przeanalizować sposób zagospodarowania obszaru opracowania w kolejnych epokach historycznych ze szczególnym uwzględnieniem okresu XIX w (rozwój miast przemysłowych) oraz okresu przed II wojną światową. Analiza winna uwzględniać kontekst wielkości Szczecina i jego strukturę funkcjonalno—przestrzenną oraz otaczających terenów.
2. Analizy przedstawić graficznie zaznaczając na kopiach materiałów kartograficznych obszar opracowania i występujące funkcje, dołączając krótki komentarz tekstowy. W przypadku dostępu do materiałów w dokładniejszej skali zaznaczyć także funkcje obiektów.
3. Wskazane jest uzupełnienie analiz o historyczne materiały ikonograficzne (widoki, fotografie).

III. ANALIZY PLANISTYCZNE - UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

Mapa nr 2 - wykonać na mapie w skali 1:25000/1:10000 pobranej ze strony Geoportalu (zdjęcie satelitarne Szczecina oraz "TOPO" na stronie Geoportalu służy tylko do lepszej identyfikacji zagospodarowania) - skalę dostosować do formatu planszy A2

1. Analiza położenia obszaru opracowania w strukturze funkcjonalno-przestrzennej miasta – oznaczyć:
 - lokalizacja obszaru opracowania (symbolem lub kwadratem)
 - wyczuwalny obszar centralny Śródmieścia z wyróżnieniem głównych ciągów handlowo-usługowych oraz subcentrum na Prawobrzeżu,
 - inne ważniejsze koncentracje usług dla ludności miasta (głównie handlowe obiekty wielkopowierzchniowe),

- ważne obiekty w mieście: administracji publicznej, szkolnictwa wyższego i nauki, kultury (opera, filharmonia, teatry, muzea, biblioteki), zdrowia (szpitale), sportu i rekreacji (stadiony, baseny, mariny, itp.) - oznaczyć piktogramami,
 - obszar portu (teren zainwestowany),
 - ważniejsze tereny publicznej zieleni parkowej i lasów rekreacyjnych.
2. Analiza położenia obszaru opracowania w obrębie układów przyrodniczych Szczecina – oznaczyć:
- główne korytarze ekologiczne miasta: ponadregionalny korytarz doliny Odry z j. Dąbie i lokalny korytarz Jasne Błonia – Park Kasprowicza – Park Arkoński – Park Leśny Arkoński - Puszcza Wkrzańska;
 - ewentualne inne lokalne powiązania przyrodnicze w sąsiedztwie obszaru opracowania (doliny strumieni).
3. Analiza dostępności komunikacyjnej obszaru opracowania, powiązania transportowe - oznaczyć:
- główne ulice układu komunikacyjnego miasta z pokazaniem tras wlotowo-wylotowych oraz oznaczeniem kierunków do przejść granicznych,
 - linie kolejowe, dworce i przystanki kolejowe (w tym nieczynne),
 - linie tramwajowe i autobusowe umożliwiające dojazd z obszaru opracowania do centrum, dworca PKP i PKS z oznaczeniem najbliższych przystanków w stosunku do obszaru opracowania,
 - trasy wodne: tor morski Szczecin-Świnoujście, tory śródlądowe (są oznaczone na mapie Studium uwarunkowań...).
4. Analiza powiązań widokowych – oznaczyć:
- pierwszy plan widoku sylwetowego obszaru opracowania zidentyfikowany z zewnątrz i miejsc, skąd rozpościera się widok (jeżeli taki widok występuje).
5. Analiza położenia obszaru opracowania w strukturze funkcjonalno-przestrzennej miasta i jego dostępności komunikacyjnej ustalonych w obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Szczecin (2012 r.), ocena wyznaczonego kierunku rozwoju dla obszaru opracowania – przeanalizować wyznaczone kierunki rozwoju w aspekcie:
- atrakcyjności położenia obszaru opracowania,
 - dostępu do usług i terenów rekreacyjnych,
 - dostępności komunikacyjnej z uwzględnieniem ewentualnych nowych tras drogowych i rozwoju transportu zbiorowego.
- Wkleić na mapę nr 2 pomniejszony scalony rysunek Studium - "Kierunki rozwoju" i schematycznie oznaczyć najistotniejsze elementy z analiz (granice obszaru opracowania, nowe centrum i subcentra Szczecina, trasy komunikacyjne, tereny rekreacyjne, itp.).
6. Analiza aktualnych trendów demograficznych, zmian technologicznych, potrzeb społecznych i uwarunkowań środowiskowych, ustalonych celów strategicznych i operacyjnych w Strategii rozwoju Szczecina 2025 (analiza bez odwzorowania graficznego).

IV. ANALIZY PLANISTYCZNE - UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE

Wykonane na podkładzie geodezyjnym sył.-wys. (dwie mapy - format A2)

1. Mapa nr 3 - **Inwentaryzacja urbanistyczna** (oznaczyć jeżeli występują):

- **budynki:**
 - funkcje: mieszkaniowa (z podziałem na budynki wielorodzinne i jednorodzinne), mieszkaniowo-usługowa, mieszkalnictwa zbiorowego (akademiki, domy seniora, domy pomocy społecznej), usługowa (opisać rodzaj usług, np.: handlu -sklepy, hurtownie, itd, gastronomii - restauracje, kawiarnie, bary, itd, oświaty -szkoły, przedszkola, zdrowia - szpitale, przychodnie, finansów - banki, administracji - urzędy, sportu - boiska, itp.), biurowa, gospodarcza, garażowa, produkcyjna, magazynowa, warsztatowa, techniczna (trafostacje, stacje redukcyjne gazu, wieże ciśnień itp.), a także obiekty aktualnie nieużytkowane;

U w a g a : można łączyć dwie lub więcej funkcji, np: gospodarczo-garażowa, magazynowo-warsztatowo-produkcyjna, itp.

- ilość kondygnacji
- stan techniczny (dobry, średni, zły) z wyodrębnieniem obiektów tymczasowych (kioski, blaszaki, kontenery) i będących w ruinie
- kształt dachu poprzez wrysowanie kalenic

▪ **zieleń:**

- komponowana (drzewa pojedyncze, w rzędach, aleje i grupy drzew, większe zgrupowania krzewów)
- zadrzewienia lub zadrzewienia i zakrzaczenia
- trawniki
- zieleń niska nieurzędzona
- ogrody działkowe i ogrody przydomowe
- zieleń naturalna (występuje w dolinie Odry)

▪ **inne elementy urządzenia i zagospodarowania terenu:**

- wody powierzchniowe
- nawierzchnie utwardzone: jezdni, chodników, placów i podwórek
- nawierzchnie gruntowe
- boiska
- pełne ogrodzenia (murowane)
- skarpy, schody, mury oporowe
- uzbrojone nabrzeża
- tory kolejowe i tramwajowe
- mosty, wiadukty, estakady
- parkingi
- naziemne elementy infrastruktury (np. ciepłociągi, napowietrzne linie wysokiego napięcia)

2. Mapa nr 4 – S t u d i u m w a l o r ó w k r a j o b r a z o w y c h (walorów przyrodniczych, historyczno-kulturowych i fizjonomicznych obszaru)

a) Rozpoznanie zasobów przyrodniczych (oznaczyć następujące elementy, o ile występują):

- istniejące i proponowane w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego formy ochrony przyrody

ponadto:

- starodrzew
- dolinki cieków, podmokłe zagłębienia, oczka wodne
- bogato skonfigurowane fragmenty terenu
- zieleń naturalna

b) Rozpoznanie zasobów historyczno-kulturowych (oznaczyć następujące elementy, o ile występują):

- wyznaczone w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego strefy ochrony konserwatorskiej
- oznaczone w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego obszary i obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz obszary i obiekty zakwalifikowane do wpisania do rejestru zabytków
- obszary i obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków chronione planem
- dobra kultury współczesnej

ponadto:

- pozostałe zachowane historyczne obiekty architektury, budownictwa i techniki nie wskazane do ochrony
- zachowane elementy krajobrazu kulturowego: studnie uliczne, historyczne nawierzchnie, bocznice kolejowe, mury i ogrodzenia, pomniki, rzeźby, itp.
- historyczne szlaki komunikacyjne

c) Waloryzacja fizjonomii krajobrazu obszaru (oznaczyć):

- wyznaczniki tożsamości lokalnej decydujące o rozpoznawalności obszaru (np.: kominy, dźwigi, występowanie grup obiektów z ceglanyimi elewacjami, stylowe mosty, skarpy, tafle wodne, itp.)
- wyróżniające się kompozycyjnie wnętrza urbanistyczne i krajobrazowe
- wyróżniające się atrakcyjne elementy ekspozycji biernej (na co patrzymy): dominanty kompozycyjne, dominanty architektoniczne, wysokościowe dominanty punktowe (np. wieże), dominanty przestrzenne, akcenty itp.
- wyróżniające się dysharmonijne elementy ekspozycji biernej: dominanty kompozycyjne, dominanty architektoniczne, wysokościowe dominanty punktowe, dominanty przestrzenne, akcenty itp.) i degradacje krajobrazu (składowiska odpadów, wyrobiska, koncentracje substandardowej zabudowy, np. blaszanych garaży, itp.)
- wyróżniające się elementy ekspozycji czynnej (skąd patrzymy): punkty, ciągi, płaszczyzny widokowe w kierunku atrakcyjnych widoków.

U w a g a : **Mapa nr 4 może być przedstawiona na dwóch planszach** (np. walory przyrodnicze i historyczno-kulturowe na jednej a walory fizjonomiczne na drugiej planszy, w zależności od nagromadzenia elementów i możliwości technicznych).

3. Analiza ustaleń miejscowego planu zagospodarowania

przestrzennego: wrys z załącznika graficznego (rysunek planu) i wyciąg z ustaleń tekstowych (ustalenia dotyczące funkcji, zasad zagospodarowania, kompozycji, kształtowania zabudowy, ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego) dołączyć do opisu.

V. OPRACOWANIE KONCEPCJI ZAGOSPODAROWANIA WYBRANEGO OBSZARU (w oparciu o przeprowadzone analizy historyczne i planistyczne z uwzględnieniem ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego)

Mapa nr 5 - Wykonana na podkładzie geodezyjnym sył.-wys. (format A2)

1. **Koncepcja zagospodarowania terenu** w części graficznej winna przedstawiać:

- usytuowanie budynków z wyróżnieniem zabudowy istniejącej (w tym adaptowanej do nowych funkcji) i projektowanej z oznaczeniem programu użytkowego (np. numeryczne oznaczenie budynków i objaśnienie funkcji w legendzie)
 - rozwiązanie komunikacyjne (projektowana siatka ulic) z dojazdami do obiektów, system parkowania, system ciągów pieszych i rowerowych; w przypadku wykorzystania kolei dla ruchu pasażerskiego należy zaprojektować przystanki (dotyczy terenów przylegających do linii kolejowej)
 - zagospodarowanie terenu z pokazaniem kompozycji zieleni, małej architektury, placów, powierzchni wodnych itp.
 - graficzne wyróżnienie zastosowanych materiałów na nawierzchnie.
2. Wskazane są **schematy** obrazujące np.: idę rozwiązania komunikacyjnego, schemat programu, system zieleni itp.
3. **Wizualizacja** projektu winna zawierać kilka perspektyw z poziomu człowieka ilustrujących wnętrza i klimat wytworzony po transformacji obszaru; można wykonać model 3D, zachęca się do wykonywania roboczych modeli fizycznych.
4. **Opis** winien przedstawiać: lokalizację, krótką charakterystykę istniejącego zagospodarowania, syntetyczne wnioski z analiz historycznych i planistycznych, idę rozwiązania projektowego, proponowany program oraz zastosowane rozwiązania kompozycyjne i architektoniczne oraz dołączone materiały z wizji lokalnej, a także wrys i wypis z ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

U w a g a : **Część opisowa winna być w okładce ze stroną tytułową oraz dołączoną wersją archiwalną całego zadania na nośniku cyfrowym.**